

Табиғи газдар туралы негізгі мәліметтер.

1.1. ЭКОНОМИКАДАҒЫ ТАБИҒИ ГАЗДАРДЫҢ МАҢЫЗЫ НЕГІЗГІ ЭНЕРГИЯ КӨЗДЕРІ, РЕСУРСТАР ЖӘНЕ ӨНДІРУ ЭНЕРГЕТИКА-ӘЛЕМДІК ЭКОНОМИКАНЫҢ НЕГІЗІ

Қазіргі өмірді энергетикасыз елестету мүмкін емес. Энергия өнеркәсіптің, ауыл шаруашылығының, көліктің, адам өмірінің дамуының негізі болып табылады, тұтастай алғанда елдің экономикалық дамуын анықтайды. Елдің өмір сүру деңгейі, оның экономикалық дамуы энергияны тұтынуға тікелей байланысты.

Біздің планетамыздың халқы үнемі өсіп келеді және ХХІ ғасырдың ортасына қарай 8-10 миллиардқа жетуі керек. мұндай өсу энергия тұтынудың тез өсуімен қатар жүреді, ал қалпына келтірілмейтін қазба отындарының көлемі тез және тез таусылады. ХХІ ғасырда индустриалды дамыған елдердің халқы үйреніп алған және дамушы елдер ұмтылатын жоғары өмір сүру деңгейін сақтау үшін энергетикалық проблемаларды шешудің жаңа жолдарын іздеу қажет.

ТАБИҒИ ТОЛТЫРЫЛМАЙТЫН ЭНЕРГИЯ КӨЗДЕРІ - МҰНАЙ, ТАБИҒИ ГАЗДАР, ҚАТТЫ ОРГАНИКАЛЫҚ ЗАТТАР

Энергия балансында орны толтырылмайтын энергия көздерінің үш негізгі түрі - мұнай, табиғи газдар және көмір, шымтезек, тақтатас, мұнай битумдары кіретін қатты жанғыш қазбалар (ТГИ) шешуші рөл атқарады. Ауыстырылатын энергия көздері-күн энергиясы, ауа мен судың қозғалатын массаларының энергиясы, Атом энергиясы жалпы энергия балансында әлі де аз орын алады, энергия тасымалдаушылардың осы түрлерінің ішіндегі ең маңыздысы-соңғы екеуі.

Қазіргі уақытта адамзат бір жыл ішінде энергия қорларын жұмсайды, олардың пайда болуы үшін табиғат шамамен миллион жыл қажет. Сондықтан адамзат алдында күрделі проблема тұр-әлемдік энергетиканың одан әрі прогрессивті дамуын ресурстармен қамтамасыз ету.

Отын-энергетикалық баланстағы бастапқы энергия көздерінің үлесін өзгертудің әртүрлі нұсқалары болжанады, бірақ барлық мамандардың бағалауы бойынша мұнай үлесі төмендей береді. Табл. 1.1-1.3 әлемдік